

Ақпарат дәуіріндегі шындық пен жалған: фейк жаңалықтар, әлеуметтік желі және халық санасына әсері

Бүгінгі күні ақпарат – ең қуатты құралдардың бірі. Қолына смартфон ұстаған кез келген адам жаңалық таратушыға айналды. Бірақ осы еркіндіктің көлеңкелі жағы да бар – жалған ақпараттың (фейк) кеңінен таралуы. Әлеуметтік желілер арқылы тараған жалған хабарлар қоғамда үрей тудырып, араздыққа себеп болып, тіпті ұлттық қауіпсіздікке қатер төндіруі мүмкін. Қазақстанда да бұл құбылыс күшейіп келеді. Ақпаратты сүзгіден өткізіп оқу мәдениеті қалыптаспайынша, қоғам адасуға бейім тұрады.

Фейк – шындыққа жанаспайтын, әдейі немесе кездейсоқ бұрмаланған ақпарат. Бұл ақпарат әлеуметтік желілерде, мессенджерлерде және тіпті жаңалық сайттарында да тарап кетуі мүмкін. Оның басты ерекшелігі – эмоция тудырып, адамды тез сендіру қабілеті.

Жалған ақпарат адамдар арасында сенімсіздік, үрей, дүрбелең туғызады. Мысалы, екпе салу туралы жалған мәліметтер салдарынан мыңдаған адам вакцинадан бас тартты.

Төтенше жағдай кезінде жалған хабарлар ел ішінде дүрлігуге себеп болды.

Жастар жаңалықты көбіне TikTok, Instagram сияқты платформалардан алады. Алайда бұл платформаларда ақпараттың рас-өтірігі көбіне тексерілмейді. Бұл – критикалық ойлау мен медиасауаттың жетіспеуінің белгісі.

Осы мәселені шешу жолдары мен ұсыныстар:

- Мектеп пен ЖОО-да медиасауат негіздерін оқыту
- Ақпаратты тек ресми, сенімді көздерден алу
- Әлеуметтік желіде көрген жаңалыққа бірден сенбей, тексеру
- Жалған ақпарат таратқандарға заңдық жауапкершілік жүктеу

Қорытындылай келе, ақпараттық дәуір – мүмкіндіктермен қатар үлкен қауіптер дәуірі. Шынайы мен жалғанды ажырата алатын сауатты азаматтар ғана қоғамды алданудан, алауыздықтан және тұрақсыздықтан сақтай алады. Әрбір адам ақпаратты тұтынушы ғана емес, таратушы екенін ұмытпауы керек. Демек, жауапкершілік те әрқайсымызда.